

Hjem > Landdistriktsmidler > 2013 > Formidling og demo af ny viden > Pas på med at give kørne hvede med stinkbrand

Pas på med at give kørne hvede med stinkbrand

En svampeinfektion er årsag til det, man betegner som stinkbrand i hveden. Hvede og hvedehalm, som er inficeret med stinkbrand, kan opføres i begrænset omfang, mens større mængder kan give uheldige bivirkninger.

De seneste par dage har VFL, Kvæg fået flere henvendelser om, hvorvidt det er muligt at fodre kørne med hvede, som er inficeret med stinkbrand. Ifølge konsulent Rudolf Thøgersen er stinkbrand ikke omtalt i foderstofloven.

Men generelt skal man naturligvis kun fodre med foder, som er sundt. Praktiske erfaringer viser dog, at fodring med svagt angrebet hvede kan lade sig gøre, mens større mængder kan give en række bivirkninger," forklarer Rudolf Thøgersen.

En svampegift

Årsagen til stinkbrand i hvede er svampen *Tilletia caries*. Når hveden angribes af denne svamp udvikles der ikke normale hvedekerner, men i stedet små runde kerner fyldt med stinkbrandsporer. I disse sporer findes stoffet trimethylamin, som er en svampegift, der lugter af sildelage. Hvedemarker angrebet af stinkbrand kendes på forekomsten af aks med mørke kerner, samt at kernerne har en karakteristisk stank af sildelage. I høstede hvedepartier vil de angrebne kerner typisk være slået i stykker, og sporer og stanken har spredt sig i hele partiet.

Mulige negative virkninger

Bivirkningerne ved fodring af drøvtyggere med hvede angrebet med stinkbrand, er i litteraturen beskrevet som:

- Øget risiko for abort
- Tarmbetændelse/diarre
- Forandringer i mave- og tyndtarmsslimhinden
- Forstyrrelser i centralnervesystemet
- Ændringer i nyrernes funktion, hvilket medfører øget urinudskillelse

Stoffet trimethylamin kan måske også give afsmag af fisk i mælken.

Fodring med hvede der er angrebet af stinkbrand

De praktiske erfaringer, vedrørende opfodring med angrebet hvede, medfører iflg. Rudolf Thøgersen normalt ikke problemer. Af hensyn til de mulige negative bivirkninger kan det dog anbefales, at fodring med stærkt angrebet hvede begrænses til en mindre del af rationen, og forbeholdes ikke-lakterende og ikke-drægtige dyr. VFL, Kvæg anbefaler følgende:

- Svagt angrebet hvede (få % af aks angrebet) – kan uden begrænsninger bruges til fodring
- Middelangrebet hvede (ca. 10 % af aks angrebet) – bør højst indgå med 25 % af foderet og forbeholdes slagtekalve, ikke-lakterende og ikke-drægtige dyr
- Stærk angrebet hvede (1/3 af aks angrebet) – Bør kun bruges som en begrænset del af foderrationen (maks. ca. 10 %), og kun til slagtekalve, ikke-lakterende og ikke-drægtige dyr

Vær i øvrigt opmærksom på, at også halmen er forurenet af svampegiften ved angreb af stinkbrand.

Forebyggelse

Vinterhvede er mere modtagelig for stinkbrandangreb end vårhvede, ligesom nogle sorter er mere modtagelige end andre. Stinkbrand smitter via udsæd, og forekommer derfor hovedsageligt ved anvendelse af ubejdsset udsæd af egen avl. Stinkbrand kan derfor forebygges ved at anvende indkøbt og bejdsset sædekorn.

Har man et høstet et parti hvede med stinkbrand, kan det ikke afgiftes. Indholdet af kerner med brandkorn kan dog reduceres ved at gennemføre en hård tærskning, således at flest mulige brandkorn knuses og blæses væk.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Hvedekerner, tæt besat med stinkbrandsporer i kerneenderne. Foto: Ghita Cordsen Nielsen. .